

1-24

1332

14  
5

اداره دهره : — آئونه لری کچن  
نسخه ایله یعنی ۹ نجی جلدك ختامیه  
بیتمکده اولان آئونه لریمزك وقت کچیر-  
مکسزین آئونه لرینی یگیلتمه لرینی رجالیبدوز.

# تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی  
مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

یل ۱۳۳۲ صای ۱ ۱۰ مارت ۱۳۳۲ ییل ۵ جلد ۱۰ صای ۱۰۵

نقطه ده اوزون درین طور مق آرزو سنده دکار . مختلف عنصر و ملت لر آره سنده بزم مملکت مزجه اوتدنبیری کوریلن موازنه سز لکلر ، بوسنه اقتصادک سیاسته و سیاستک اقتصاده تقریبی و تورک عنصرینک ماده حرکت کله رک آثار انتباه اراهنسی سایه سنده ، آتی وطن ایچون مطلوب اوله جق بر طرزده ازاله اولمش و بو سایه ده اقتصادی انکشاف تأمین ایدیلمشدر . فی الحقیقه ، مملکت داخلنده قازانچ آرقه سنده قوشان مختلف عنصرلردن هیچ برینک دیگرلری اوزرینه آشیری درجه ده تحکم ایده جک بر حال آلمسه مساعده ایدیلدیکی کبی ، بالخاصه ، مستحصللر ایله مستهلکک ، عمله ایله سرمایه دار ، حکومت ایله ملت آره سنده آهنگدار بر موازنه تأسیسه امکان حاصل اولمشدر . دیمک ایستورز : « ۱۳۳۱ سنه سی فعالیت اقتصادی اعتباریله کچن دیگر سنه لره نظرآ ، دها موزون و آهنگدار بر صورتده قایلمشدر . » بوراده : حرب برط فده اولدینی حالده ، یرلی ، کویلی خلق ایله ناقللر ، ایلك آلیجیلر ایله تجار ، طویدانجیلر ایله برا کنده جی و مستهلکک و متوسطلر ، علی العموم سرمایه دار و عمه ایله وسائط نقلیه ، فیثات اشیا و سائر نقاطه عائد بر جوق مسائل و مناسبات اقتصادی وارددر . بونلرک هیئت مجموعه سی برر برر تدقیق ایتدکن صکره ، شوقاعته و اصل اولق ممکن اولوبورکه : « کیمسه نک فعالیت و کارینه تماماً ممانعت ایدیلما مکه برابر ، کیمسه نکده بسبتون تحکم آلتنده قالمسه بوسنه میدان بر اقیلماش ، تعبیر آخر ایله ، ۳۳۱ سنه سی ، ملت مزک هیئت مجموعه سی ایچون ، محرومیتلر ، نقصانی عمل و تمتع ، سیقینی ایله مترافق اولدینی حالده ، یموشاقلق ، احتیاط و تدبیرلر مقرر اوله رق ، اقتصادجه توازن معقول و عمومی به طوغری موفقیتلر ایله مالامال اوله رق اییچمشدر . بن ، حرب ایله برابر اولماق شرطیله ، بوکی « تجربه و امتحان سنه لری » نک تکررینه طرفدارم . مملکت مزده ملی اقتصادک قلمی ، بوتون اساسلری یکیدن بر کره دها کوزدن کچیرمکه ، اصلاح و تعدیل ایتمکه مساعده اولان بویله دورلرده قوراییلمک ممکندر .

تورک وطنه عصرلردن بری اقتصاداً ظلم ایدن اجنبی قوتلر ایله بو قوتلرله یاردیم جیلق ایدرک مملکتی تخریب ایتمکه تردد ایلین ، مملکتک سیاسی ، ملی وارلنی ایله بزه نظرآ باشقه مفکوره لر کوره علاقه دار اولان کیمسه لرک حسابلرینی کورمک ، اونلره بورجلر مزری اوده مک ایله برابر ، آلاچقلر مزری ده اولاردن آله بیلیمک ایچون حرب سنه لری مستثنا دورلر وجوده کتیریر ایه ده ، ۳۳۱ سنه سی بو طرز اقتصادی بی شکل معدلی ایله کله جک سنه لرده تطبیق ایتمه مزه ینه مساعده مهم بر تجربه سنه اقتصادی سی ماهیتی محقق حائزدر . یعنی سنین آتی ۳۳۱ سنه سندن بوجهت ایله هر زمان و هر شیده ملهم اوله جقدر .

ص. زهری

### معارف ییلی

غایت بویوک و قورقنچ بر حرب اشتراک مجبورینده قالان کنج تورک حکومتی ، کچن سنه ایچنده مملکتده معارف ایشلرله ده جوق اوغراشمه یه وقت بولایلمشدر . ۱۳۳۱ سنه سی عثمانی معارف نظارتک اک زیاده فعالیت کوستردیکی بر ییل دییه صایاسه ، بلکه خطا ایدیلشمش اولور . بوسنده معارف نظارتی اهمیتلی و جسارتلی قرارلر ویرمش و بو قرارلرینک بر قسمی درحال تطبیقه ده کیریشمشدر .

معارف نظارتی بویوک مأمورلردن بذات ، نظارتک فعالیتنه اساس اولق اوزره شو مبدألری ذکر ایدییور :

(۱) محافظه کار اولماق، «حیاتده دائمًا یکدیگرله چارپیشان ایی عاملدن، محافظه و تجمدد عامللرندن، ایکنجیستک برنجیستنه غلبه سنی تأمین ایتک»، «نسل مستقبلی ماضیه ربط ایدن کوتو عنعنهلری قیرمق» (۲۴) «کنجلیری حیات کندی سنی و غیرتیله قزانه بیله جک و وطن ایچون عندالحاجه سوه سوه و بیله بیله فدای نفس ایدم جک برقابیلته یتشدریمک» (۲۵) «تدریسات متوالیه دن اک زیاده تدریسات ابتداییه اهمیت ویرمک . بو مبادی نظریه یی حیاته چیقارمک مقصدیله «تدریسات ابتداییه قانونی» نشر ایدیلوب تطبیقاتنه کیرشلمشدر . معارف نظارتی یا تخته ده و ولايتلرده «آنا مکتبلری» آچمشدر . بائخنده رسمی آنا مکتبلرینک عددی بوکون اوتوزه بالغ اولمشدر .

تدریسات ابتداییه نك حسن سورتله جریانی ایچون ایی تنظیم اولنش مقدارکافی دارالمعلمین و دارالمطالعه احتیاج بولندیقندن، معارف نظارتی موجود ابتداییه دارالمعلمین و دارالمطالعه ایی اصلاح ایدمک پروگراملرینی و تشکیلاتی غربک بو نوع مکتبلرینه کوره تعدیل ایتدرمش و ولايتلرده یکیدن متعدد دارالمعلمین و مطعات آچدیرمشدر . استانبول دارالمعلمین و دارالمعلماننده تدریسات ابتداییه مفتش و مفتش لرله دارالمعلمین و دارالمطالعه ابتداییه معلم و معلم لرینه مخرج اولق اوزره بر «قسم احضاری» تشکیل ایتش و آنا معلم لری یتشدریمک اوزره دارالمطالعه ملحق اوله رق بر «آنا دارالمطالعه» و تربیه بدنیه معلم لری یتشدریمک اوزره دارالمعلمینه ملحق اوله رق بر «تربیه بدنیه دارالمطالعه» کشاد اولومشدر .

معلم ناصر دلرینک مقداری آتدیرمق ایچون طفره دارالمعلمینک طایفه موهودی یوز یکرمیشردن یوز آلتتمیره چیقاریلشدر . هر دارالمعلمین و دارالمطالعه برده ابتداییه تطبیقات مکتبی الحاق اولومشدر . باقان حربینک و حرب حاضرک نتایج ضروریه سندن اوله رق بیکلرجه شهید اولادی یتیملرقلش و بولورک تأمین معیشت و تربیه سیله حیات و استعجاله حاضرلانمهلری دولتک و وظائفندن بولمیش اولدیقندن، معارف نظارتی استانبولده و ولايتلرده «دارالایتام» لراچمشدر . بوکون استانبول دارالایتاملرینده ۹۰۰ ی قیز، ۱۳۰۰ ی ارکک اولق اوزره ۲۲۰۰، طفره دارالایتاملرینده ۶۱۵۰ شهید چرجنی اوقرمقده در .

فعالیتک مرکز ثقی مکاتب ابتداییه ده اولقله برابر، معارف نظارتی تدریسات تالیه و طایفه ایله مشغول اولمشدر . اعدادیلرک سلطانییه قلی یکین سنه ده ده دوام ایتش لوا اعدادیلری، عمومی، تجاری، زراعی، صنایع ناملرله قسملره تفریقی ایدیلشدر . بولردن ماعدا، نمونه اولق اوزره هیئت اب وینه بولیده برر «تجارت اعدادیه» آچلمشدر . «دارالفنون باشدن باشدن تعدیل و تنسیق اولومشدر . دارالفنونک مختلف شعبه لرینک بر مرکز و ربطیه، برمدیر عمومی تحت اداره سنده بولمیه سی، ده اول تقرر ایتش و تطبیق اولومشدر . یکین سنه مرکزیت اساسنک تطبیقاتنده ده ایلری کیدیلرک دارالفنونک شعباتندن ساییه بیان «مکتب ملکیه شاهانه» ایله «مالیه مکتب طالبینک» الفاسی موافق تصور اولومشدر . ملکتمز حیات معارفنده ایی بر عنعنه صاحب اولان مکتب ملکیه نك الفاسی تدریسات و معارف ایشلرله علاقه دار بعض کیسه لرک اعتراضلری دعوت ایتشدر . مرکزیت فکرینده افراط ایله هر خصوصه یکنس ایسته یه رک فضلہ تسویه کار اولمک نفی بزجه ده شهلی اولدیقندن ، ایی عنعنهلری ایله معین بر شخصیت قزانان مکتبلرک الفاسنه دائر اعتراضلری حقلی بولورسه قده دارالفنون شعباتی تشکیلاتنک اساسی تعدیلانی و علی الخصوص دارالفنون آلمان معلم لری جلبی علیهنده یورودیلان مطالعات و محاکاتی جوورک سایقه یز . دارالفنونک تعدیلات اساسیه سی هنوز ختامه ابرمه مکله برابر، سیای اصلیه یی یکین سنه طرفنده کورونمیه باشلامشدر . دارالفنون طب، حقوق، ادبیات، دلم و لسان ناملرله آتی فا کولته یه آیریلش و الیهات فا کولته سی الفا اولومشدر . مدرسه لرک ترقیرورانه تنظیمی، آبروجه بر الیهات شعبه سنه احتیاج بر اقامش کی کلیمه ده دارالفنون عثمانینک تام بر دارالفنون اولمیه واورده الیهاتک ده کنیش وعلی بر نظره تدریس اولمیه سی هر حاله یکه جوق قوادی انتاج ایدمیلیدی . ادبیات و حقوق فا کولته لری متعدد شعبه لره آیریلشدر : ادبیاتده تاریخ، فلسفه، اصل ادبیات شعبه لری، حقوقده عدلیه، سیاسیه، اداره و مالیه شعبه لری احداث اولومشدر .

معارف نظارتی اولکی سنه ، متمدن ملت لک بللی باشلی اثرلری تورکجه به ترجمه ایتک و لزومی موضوعلره دائر کتاب تألیف ایلک اوزره «تألیف و ترجمه قومیسونی» ، اجنبی کله لرک تورکجه مقابللری بولوب ترتیب ایتک اوزره «اصطلاح انجمنی» تأسیس ایتشدر . یکین سنه مسلمان و تورک اثرلری تدقیق و نشر غایه سیله «آثار اسلامیه تدقیق انجمنی» فی قوردی . بو انجمن اکثریا قیمتی اثرلری احتوا ایدن «علی تبیلر» مجموعه سنی نشر ایتکده در .

معارف نظارتی، انقلابدن بری تورک قادیناغ ک ترقیسی وقادین تعلیم و تربیه سنک تکملنی ایسته مش و بو یوله همت صرفندن کبری طور مامشدی. معارف نظارتی مقامنی اشغال ایدن ذاتلرک چوغی، همان هپسی قادین حتو قنک طانیاماسی طرفدارلرندیدی. بو ای عنعنه کچن سنه ده موقیته ادامه اولومش وانات مکتبلیرنک عددی آرتدیر. لسنه؛ قادین دارالفنون و صایع نفیسه صنفلرینک مکملشدیرمه سنه جالیدلشدیر.

س.ع.

دیلیم

## تورک دیلی اوزرینده تتبع و تحقیق

باشی بیل ۵ جلد ۶ صابی ۱۳ ده در .

« موجود کله لک طویلانیسی که، غایت بویوک ایشدر، یالکز اونکله ده ایش بیتمه یه جک: هر کون یکی یکی آتلی، مفهوملر میدان چیقور. بونلری میدانلر کتیره نلر کندی دیلدرینده بر اسم قویارق بزه کونده ریسورلر. بزده، گویا کندی دیلیمزده بونلره بر آد بولق قابل دکلش کبی، همان اویامانچی آدلری قوللانمه یه باشلا بوز. تورک ایللارینده یا شایان کله لر طویلانیسه بونلردن بری بلکه ایشه یاراردی. یارامدینی تقدیرده اصل بورساله نک یازیلسنه سبب اولان اوچنجی ایش امداده یتیشه جکدر: مقصوده کی بویوکله باقهرق دقتله اوقومسی لازم کلن بورساله، سوکنه قادار کوزدن کچریلیرسه، دیلیمزک نه قادار زنکین اولدینی و بابالیمزک بر کله کوکندن نه قادار چوق کله لر یایمش اولدینی آکلاشیلیر. لقتلرک بر قسمی سهای « قولاقدن قولاغه کلن » عد ایتیموب قیاسی « قاتده لره کوره اویدریلان » صایارق احتیاج حالنده، موجود اساسلردن استفاده ایدره ک بر اسم ویا صفت ویا فعل تشکیل ایتک ممکندر. لکن بونی هر کسک کندی باشنه یایمسی بالطبع اویغون اولیوب، تورکجه ایله اوغراشان مؤسسات و مطبوعاتک بواشی تنظیم ایتیمسی ایجاب ایدر .

بر ایکی مثال ایله مقصدی بر آزدها ایضاح ایدیم: هر کون جوغمزک قوللاندینی « بولوره ریزاتور » کله سنک تورکجه سو، یوقی؟ ظن ایدرسیم بونک ایچون ده قاموسه، فرهنگه باقغه لزوم یوقدر. احمد رسم بکک بر مقاله سنده بوکا آنا تولیده « بوسکورچ » دیدکلری یازیلی ایدی. ذراعت نظارتنک بو یاقینلرده کی بر اعلاندیه « بوسکورکچ » دیلور. « بوسکورمک » مصدری بو فعلی افاده ایدر نه کوزل بر کله در. بورساله اوقندقدن سکره ا کلاشیله جغه کوره، امثالنه بگزه ده رک بوگاه بوسکورکچ، یاخود « بوسکورچ » دیمک موافقدر. بونک بریسی قبول ایدره رک لغت کتابلریله، مکتبلرده اوقونان قرائت کتابلرینده رسملریله برابر یازیورم جک اولورایسه ک، ایشه مقصد حاصل اولدی، دیمکدر. مثلاً یازنی قورومتق ایچون ( پاییه بوواری واسطه ) نک آدی ندر؟ بوقورمتق آتی دکلیدر؟ ینه قیاساً بر اسم تشکیل ایدیورمه لمده بو زواللینی تورکجه اسمسزلکدن قورتارالم! (۱).

مؤلف، رساله نک مقدمه سنده شو طرزده جوق شایان دقت فکر بیان ایتدیکن سکره، نهایت دیورکه: « شورساله جک، تورکجه کله یایمق خصوصنده آزچوق یارارلق کوسترمه بیلیرسه، بونکله کرچکدن اوگوتورم. بونک مکمل بر رساله اولدینی سوبیه جک دکل. یا کلش دوشونلش، ا کسک بر اقیلمش،

[۱] بوکا شمال تورکجه سنده « قورومتق » و کیدرمک مصدرندن آلارق « کیدرکچ » دیرلر. توفنامش